

נר א מ"י פ"ח מהלכות
מוכר וקונה הלכה (א)
ב ג סגן עין על טוש"ע
ח"מ סימן עשה סוף כ:
גה ב מ"י פ"ה מהל'
מלכות הלכה ג:

תורה אור השלם

1. ולקחתם אגרת אוזב
עובלתם בדם אשר בוסף
והנעתם אל המשקוף
ואל שתי המזוזות מן
הדף אשר בוסף ואתם
לא תצאו איש מפתח
ביתו עד בקר:
2. לך עמי בא בחדריך
וסגר דלתך בערך חמי
בכניו רגע עד יעבר
ועם: ישיבה כו ב
3. מחוץ תשכל חרב
ומחזירים אימה גם חזור
גם בתולה יזקק עם איש
שבה: ובריש לב כה
4. כי עלה מות בחלוניו
בא בארמונותיו להכרית
עולל מחוץ בחושים
מרחבות: ידוהו כ ט
5. ויהי רעב בארץ ויד
אברה מצרימה לגור עם
כי יבד דרעב בארץ:
6. אם אמרנו נבוא העיר
ודרעב בעיר ונתנו שם
ואם ישקנו פה ונתנו
ועתה לכו ונפלה אל
מחנה ארם אם יחיינו
נתה ואם יחיינו
ומתה מלכס ב ד
7. כי תצא אל תצא אל
קצים ונאכל ידוש או
הקמה או השדה שלם
ישלם המוכר את
הבערה: שמות ככ ט
8. פלה ? את החינו
שפר חזון אפר דעת אש
בציון והאכל יסודתיה:
9. ואני אהיה לך באם יי
חומת אש קטיב ולקבד
אזרה בתורה:
10. ויתאון דוד ויאמר
מי ישקני מים מבאר
בית לחם אשר בשער:
הקבעו שלש הגברים
במחנה פלשתים וישאבו
מים מבאר בית לחם
אשר בשער וישאו וישאו
אל הדר ולא אבה
לשתותם וישר אתם ליי:
שמואל ב כב טו-טז
11. ובל ישיב רשע
גולה ישלם בחקות
החיים הקלך לבלתי
עשות עול חן יחיה לא
ימת: ויחזקאל לב טו
12. ואחזרו לשמון כן
אנא הדרו ויאספו
פלשתים לחיה ותהי שם
חלקת השדה מלאה
עדרים ויהצם גם מפני
פלשתים:
13. הוא יהי עם הדין
בפס דמים והפלשתים
נאספו שם למלקמה
ותהי חלקת השדה
מלאה עדרים והצם
נסו מפני פלשתים:
14. דברי הימים א יא יג
והתיצב בתוך
החלקה ויניח חץ את
פלשתים ויעש השדה
שמואל ב כב יב

לעולם יכנס אדם בכי טוב. מדקדק ר"מ מדמקדים כניסה
ליציאה דבנכנס מעיר אחרת איירי מדליף צריש
פסקים (דף ד. וס"ט) מנצרכיה דמנפלא כגי לורח מלות דכתיב
וישכם אברהם צבקר ודלמא משום כי טוב הוא דלא השכים אלף ודאי
מזיתו לא שייך למימר שינא בכי
טוב שמכר המוקשים והפחמים
ואע"ג דהכא מייתי קרא ואחס לא
תנאו איש מפתח ביתו עד בקר
משמע דמזיתו נמי מיירי יש לומר
דכיון דהוא סכנתא חשיב כמו לעיר
אחרת וצ"ק דתענית (דף י:) מייתי
קרא דהצק אור ור"י לומר דאין
לדקדק צוה דלורמיה דגמרא דכתיב
צפרק צמה מדליקין (שבת דף לז:)
כיון השמשות כהכר עין זה נכנס זה
יואל וצפרק עושין פסין (ערוזין דף
נא.) נמי אמרינן אכל אדם מטפס
ועולה מטפס ויורד והא דליף מישכס
אברהם צבקר שפיר ליף דמשום כי
טוב לא היה צריך לחזר כיון דלאל
לדבר מנהו דלמתי מנהו אין נזקין:
שמלאך המות מספיד שם
כ"יו. * לא גרסינן
שנאמר למכמט יפקיד כליו דגני
עשרה מסעות של סנהריב כתיב האי
קרא (בישע"י) צא על עית ענר
במגרון למכמט יפקיד כליו:
מהו החיצו עצמו בממון חבריו.
צ"ע"ה ליה אי חייב לשלם
כשהליל עלמנו מפני פקוח נפש:
דלא שביק דהו אחלו"פ. במרוויחו
כתיב ויילנה של שעורים שלם
נעלוה ע"מ לשלם עשדים ושל עשדים
שלם לקחמו ממי שזכה בה:

כדי טוב. צדור חמה זורחת ילין צמלון ולא ימפין עד שמתחך
ולצקר לא ישכים לנחת עד שיאיר. כי טוב לישראל מעליה האור כי טוב
כלומר טוב הוא לנחת זו וליכנס זו מפני המזיקין והליסטיין: **חרב.**
חרבו של מלאך המות: **אימה.** אימת מות של מלאך ולא בגלוי
כל קץ: **רפאה.** דבר: **סכר כיו.**
סכס חלונות: **אם אמרנו כו.** צ"ל צרכיה
אנשים מלורעים: **דליא ספק נפשו.**
צמקוס שמגלה שם: **סא שטע.**
וסיפיה דקרא ועמה לכו ונפלה אל
מחנה ארם אם יחיינו נחיה וגו':
וה"מ דליא כבו נקבה. דהתם משום
נקבה הוא דעבדי: **דשוויא לתרוויכו.**
אגדתא ושמעתתא דגבר אחד ושניכם
שוין זה שמתלנו ותפלטו זה: **כי
סלא מעלמא.** אהנו גרמנו לו
שקלקלו והנטייה הקצ"ה לשלם מאלו
הוא הנצטרה: **ספח הכתוב בניוקי.**
שהיך ממונו דכתיב כי תלם משמע
מעלמא שהלויק בתוך שלו והלכה
ודלקה בתוך של חניו: **וסיים בניוקי
גופו.** שקראו מצעיר צדיים: **משום
סליו.** מורק חן שמויק למרחוק
דליהו גופיה עבדי הכא נמי איהו
גופיה עבדי ונפקא מיניה לחייבו דב'
דצדיים אם חזק זה ארס דלמרינן
צ"צ (דף גב.) **אשר בשער.** סנהדרין
זקני השער: **עמון כלאש קמיכטיא**
ליה. מעשה צל לפניו צמחנה שפרשו
אנשיו גדיש של ישראל ונלך לשאל
הלכה אם חייבין לשלם כלים העמונים
במוכו כר יהודה או פטורין כרנני:
גדישין דשעורין הוו. אקרא סמך
דכתיב ויהי חלקת השדה מלאה
שעורין: **מלך פורץ.** גדר שדה אחריס
לעשות לו דרך ולחלוסיין שלו דלמרי'
צ"צ (דף ק:) דרך המלך אין לה
שיעור: **מלאה שעורים כו.** דצדי'
הימים: **מלאה עשדים.** כספר שמואל:
ויילנה. שלם ישרפיה הואל וחסור
להליל את עלמנו בממון חניו:
ה"ג

(א) פסקים ב. (ב) וצ"ש
מנתי י. (ג) וצ"ש.
(ד) סנהדרין (לג.) א. לגיל
כב. (ד) [למך סא].
(ה) [למך קין.] (ו) כ"ב ק:
סנהדרין: (ז) [ומת עו:].
(ח) [למך מוס גיטין סח.
ד"ה וכו' כי דלע"פ
שהפוק לא נכמ עדין כיו
יועדן יחא כ"ב הכא ועי'
סנהדרין פ"ג.] (ט) [ד"ה א
יח.] (י) [ד"ה שמואל].
(יא) [נמי מוספתי פסקים ב.
ד"ה יכנס ומוספות יומא
מ. ד"ה אמר וחזון פ"ג:
ד"ה מהל'].

הגהות הב"ח

(ב) נ"ב דלפניו חרו וקא
מיבעיא:

גליון הש"ס

נ"ב רבא בעידן רתחא.
עין סנהדרין רביש' סימן
ק"ה: שם מהו ליפול?
גדישין וכו'. עי' סנהדרין
דף כ ע"ב מדיה מלך:
תוב' ד"ה שמלאך וכו'
לא גרי' עי' גנן המלך
שנפוק משנות גימ' ודריס
סוף ח"ד ו"ד אות כה:

מוסף רש"י

לעולם יכנס אדם בכי טוב.
הוא לרוב לרוב יכנס בכי טוב.
לית מלון יכנס בכי טוב
לית חמה
וזרחת ולמחר ימקן עד
הכז החמה ולא אזו טוב
לו, שהאור טוב לו שנאמר
כאור כי טוב וזה היא
עובמו מפני החיות ומפני
הלסטיים (פסקים) או למי
שלם יפול בצרות ונקטים
שעורים שלם יעלו עליו
עלילות מרגל אמה או
גנב (תנ"ח י.) דרשיא
לחרייכו. סהלא מועלת
לעניינך כמו (אמרי ג)
אין שוה להניס (סנהדרין)
77. פתח הכתוב בניוקי
ממונו. דכתיב כי תלם
את. דמשמע מעלמא,
וסיים בניוקי גופו.
דקרי ליה מצעיר (ועי' ד'
גב.) אשר. השולל את
השעוריה, משרם חציו.
חיינו הכמות דלחיו קענדי
דהיי מורק חן (ועי' גב.)
ומלך פורץ גדר. גדלות
אחריס. לעשות לו דרך.
לשקלו ולכמתו (סנהדרין)
ב) לעשות לו דרך קל'
מכינו לפרסו או לכמתו
(במות עו:) ולא יטה ימין
ושמאל. ובספרי נפרשם
המלך נפקא לו מקרא,
וגלה כתיב דלמכמט
לגלמי רוס לגבו מלחמי
קדרש, גלבו משל לחיו,
מדרכשני עמי והסכן הגדול
מלחמי (רביש' כ"ב ע"ב).

הדבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקניה מלקמת לו
שחורות נמצא קרה מכאן ומכאן אמר להן אי הכי אימא לכו מלתא דשוויא לתרוויכו כי תצא אש
ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המכעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערת
אני הציתו אש בציון שנאמר ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר ואני
אחיה לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה שמעתתא פתח הכתוב בניוקי ממונו וסיים בניוקי גופו
לומר לך אשו משום חציו: וייתאוה דוד ויאמר מי ישקני מים מבאר בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת
הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבאר בית לחם אשר בשער [וגו'] מאי קא מיבעיא ליה אמר רבא
אמר ר"ג ממון באש קמיבעיא ליה אי כר' יהודה אי כרבנן ופשטו ליה מאי דפשטו ליה רב הונא אמר
גדישים דשעורים דישאל הוו דהוו מטמרי פלשתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להציל עצמו בממון חבריו
שלחו ליה א"אסור להציל עצמו בממון חבריו אבל אתה מלך אתה [ומלך] פורץ לעשות לו דרך
ואין מוחין בידו ורבנן ואיתמא רבה בר מרי אמרו גדישים דשעורין דישאל הוו וגדישין דעדשים
דפלשתים * וקא מיבעיא להו * מהו ליטול גדישין של שעורין דישאל ליתן לפני בהמתו על מנת לשלם
גדישין של עדשים דפלשתים שלחו ליה * חבול ישיב רשע גולה ישלם אע"פ שגולה משלם רשע הוא
אבל אתה מלך אתה ומלך פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו בשלמא למאן דאמר לאחלו"פ
היינו דכתיב חד קרא ותהי שם חלקת השדה מלאה עדרים וכתיב חד קרא ותהי חלקת השדה מלאה
שעורים אלא למאן דאמר למקלי מאי איבעיא להו להי תרי קראי אמר לך דהוו נמי גדישים דעדשים
דישראל והוו מוטמרו בהו פלשתים בשלמא למאן דאמר למקלי היינו דכתיב וייתצב בתוך החלקה
ויצילה אלא למ"ד לאחלו"פ מאי ויצילה דלא שבק להו לאחלו"פ בשלמא הני תרתי היינו דכתיב תרי קראי
אלא